Dikter. Tredje samlingen

Bokutgåva

Albert Bonniers förlag, Stockholm 1903. Andra tusendet.

DIKTER

* * *

Systrarna.

Jag blickade in i glöden,

den bländande aftonglöden,
solens egen glöd.
Där såg jag dem båda, där mötte
mig systrarna Lif och Död.
Lockande hviskar Döden:
»Kom, min vän — för den trötte
är jag det säkraste stöd.
Nöd, och allenast nöd,
är hvad min syster äger.
Hvarför dröjer du då?
Kom — hos mig på mitt läger
skall du lycksalighet nå!»
Lifvet hånler och säger:
»Ja, sjung dina sånger ... och gå!

* * *

1

* * *

Den unga sommaren Sångfesten i Åbo 18 20/6 97

Se, hur dagen i morgonljus
upp öfver skogarna stiger!
Sorgen har gömt sig inomhus,
sorgen väntar och tiger.
Jublande röster ljuda —
vinden, vågorna, allt har röst.
Djupt i den unga sommarens bröst
vårliga safter sjuda.

Vägen framåt är alltid lång,
kort är steget tillbaka.
Morgonens röster vuxit till sång,
sånger, som väcka och vaka.
Redan glömd och förgången
tid blir åter åt lifvet skänkt.
Ädelt handladt och ädelt tänkt
födes på nytt i sången.

Innan dagen på kvällens bro

tyst i natten försvinner,
här, där tusende minnen bo,
själfva skymningen spinner
sångens sällsamma spånad.
Tråden, af tankar och toner tung,
strängades redan, när gammal var ung,
strängas, när ung är grånad.

Ej för intet oss lifvet gaf
kärlek till fosterjorden.
Vakna drömmar vid hembygdshaf
skänkte åt känslan orden.
Spörjer man hvilka, så svaras:
Långt i kommande tidehvarf
modersmålet, kusternas arf,
här skall af oss bevaras.

Stolt och stilla på samma gång
följer det tankens fåra.
Modersmålet är blodets sång,
sagan om oss och de våra.
Obevekliga öden
skrifva som alltid människor lag.
Toner, som gifvit oss mod i dag,
gifven oss mod — intill döden!

När elden dog

Folkets främste sutto i ring,
ängsliga öfver elden, och vakade.
Elden lyste och värmde och sprakade,
gnistorna yrde vida omkring.
»De flyga för långt, det är oförsvarligt,
det kan ju bli till en brand», sa’ en —
och alla funno det ytterst farligt.
Så byggdes kring bålet en mur af sten.
Men elden trifdes icke i buren,
den brände genast en väg under muren
och flammade till inför folkets främste,
som blundade, sedan allt var byggdt.
Då reste sig hastigt den allra förnämste
och slog, i förfäran, vatten på bålet.

»Nu är jag här», sa’ det svarta kolet
och grinade mot dem mörkt och styggt.

1899

Löftet

Du släkte, som vuxit till mognad och nu
skall söka dig ut i lifvet,
se klart, se ärligt omkring dig och säg:

var icke det löfte om våldfri väg,
vår tillit gaf oss, för tidigt gifvet?
Hvem ser nu strimman, som bådar dag?
Ej du,
ej jag.
Och dock ha vi rätt att lefva
vårt eget lif.
O öde, öde, som hotar, gif
oss kraft att lefva!

Vår förtid var djärf att lofva,
hvem lofvar i dag som den?
Om stor, om ringa vår gåfva —
hvad än
må ske:
de ögon, som framtid se,
de få ej sofva!

1901

Trötta träd

Natt, som vi väntat, väntat länge, slute
mörkret omkring våra kronor tätt!
Stormen hvilar icke,
vågorna lägga sig icke —
ingen morgon väntar oss,
och i branten stå vi, långt ute, längst ute.

Bryt våra stammar, storm, och bryt de sista
rötternas motstånd i gammal jord
Natten förråder det icke,
vågorna lägga sig icke —
ingen morgon väntar oss,
endast det: att brista, ej böjas ... blott brista.

Vågor, som härjat grunden, gören vida
grafvarne, gören stort vårt fall!
En gång skall stormen tystna,
en gång skall natten ljusna —
oss väntar ingen morgon,
oss, som tröttnat att i storm stå, mot storm strida.

1903

* * *

SAGAN OM KÄLLAN

“Balder aabnede, ved at grave dybere i Jorden end man ellers pleiede, en ny Kilde, og det Vandspring laedskede herlig Folkets braendende Tørst. Navnet paa denne Kilde er uforgaengeligt, og skjøndt den har holdt op at springe, troer man dog, at dens Spor i Grunden ei endnu er ganske udslettede.“

Saxe Runemester

PERSONER

MÖRK

DAGFINN

RO

1

Öde trakt.
En bärgsrygg böjer sig djupt mot hafvet,
stupar ställvis brant ned
och bär skog af höga stammar.
Stormen är vild och vred,
solklotet redan begrafvet
i kvällsky, som flammar.
Tryckta mot jorden, ljusförgätna,
tänja skuggorna ut sig och tätna.
Furorna, rifna i barken,
rycka och slita med skälfvande,
stympade rötter i marken.
Piskadt af regnbyns skurar,
svart i de mörknande ränderna,
rasar och vrider sig hafvet, hvälfvande
jättevågor mot stränderna.
Svallets skumkrönta spetsar
splittras mot klippornas murar
och falla, sugas tillbaka
i brottsjöns hvirflande ringar.
Lågt där ofvanför kretsar
en flock af fåglar med slaka,
tröttnande vingar.

Mörk kommer gående,
långsamt och tungt, med en staf i handen.
Han stannar ibland och blir stående,
spanar omkring sig, ropar:
»Dagfinn ... Dagfinn!»
Vid hvarje steg ligga hopar
af lösslitna grenar längs stranden.
»Dagfinn ... Dagfinn!»
Långt, långt borta, där molnväggen tjocknar
vid yttersta randen
af hafvet — en strimma, som slocknar.

2

Samma afton; och samma öde trakt.

Dagfinn

en ung, högväxt man, ljushårig, med ett blekt, aftärdt ansikte, Han har sökt lä i en klyfta nära hafsstranden; öfver ena skuldran hänger en ränsel — hacka, spade och yxa ligga på marken bred¬ vid honom. En eld brinner mellan svartnade stenar.

Hvem där? Hvem ropar?

Mörk

En vän.

Dagfinn

Hvad nu —
bevarar hösten vänskap för våren?
Söker du Dagfinn ... Dagfinn, dåren?
Här min hand — javisst, det är du!

Mörk

betraktar uppmärksamt den andre

Vi åldrats båda de sista åren.

Dagfinn

Icke jag. Ty min dag är lång
och full af hopp; mina nätter korta.
Bringar du bud från ... dem där borta?

Mörk

Jag ville blott se dig än en gång.
Dagfinn, drömmare — blodig skåra
bär du i hjärtat, du också.
Dagarne, åren komma att gå,
men onda, härjande tider som våra
präglat för alltid oss båda två.
Jag känner det, vet det.

Dagfinn

bittert

Ja, ödet skiftar
så oberäkneligt. Våld kan såra
sitt offer till döds — men svek förgiftar.

Mörk

Och därför ... är det därför vi böja oss?
Många ha alltid makt öfver få,
det är den rätt, som de många förstå,
den sanning, hvarmed *vi* måste nöja oss.
Tänk, att genom en annans hand
göras till främling i eget land!

Han lyssnar

Hör, hur träden omkring oss stupa!
Hvarje väg är full af försåt.
Snart blir grunden så lös, att djupa
rämnor skilja oss alla åt.

De taga plats på en låg stenhäll.

Mörk

plötsligt

Och hvar är Ro?

Dagfinn

Hon var här i går.
Nu, när hoppet är öfvergifvet,
allt edert hopp om lyckliga år,
är hon den enda, som vill och förmår
dela min hägrande syn på lifvet
och följa min framtidstanke i spåren,
Ja — kalla mig gärna Dagfinn, dåren,
det namn jag fick som ett sista minne,
hånfullt kastadt, med på min färd
Jag kunde ej vinna Ro där inne
i eder dystra, modlösa värld,
hon ville ej höra mig ens, hon flydde.
Ångest var öfver mig, natt i skyn.
Då var det jag såg i en hägrande syn
den nya källan — och se, hon lydde.
När morgonen bröt i skogarna in,
blef hon, den efterlängtade, min.
Tron på lifvets öfverströmmande
kraft att hela hvad lifvet slår
skänker mod — och segerdrömmande
söker jag källans förlorade spår.
Här har jag lärt mig se annorlunda,
vidare, större på år, som stunda.
Och Ro är den, som mig tålamod lär.
I kväll är hon borta. I går var hon här.

Mörk

Jag fattar det icke. Du älskar Ro
och irrar fredlös i ödemarken,
sökande efter en källa ... som hvarken
finns eller funnits; det är min tro,
min öfvertvgelse till det sista.

Dagfinn

Den tron är ett ömkligt sätt att dö —

den kväfver hvarje tändande gnista
och trampar hvarje spirande frö
utan att se det, utan att skona.
Den nya källan, hvars namn är stort
och oförgängligt som självfva dess väsen,
den skapar af öknen en fruktbar ort,
där allt står i blom, från de minsta gräsen
till trädet, som lyfter mot skyn sin krona.
Hvarhälst en vilja är ren och stark,
där ligga dess ådror dolda i grunden,
väntande blott på befrielsestunden.
Jag söker den här i min ödemark.
Den källan ger seger, i djupaste mening —
allt det, som för lifvet har högsta värdet,
allt stort och härligt och rätt i förening.

Mörk

Och vapnen?

Dagfinn

Hvad tror du att slikt förmår?
Man finner icke den källan med svärdet.
De få, som på djupet söka dess spår,
de veta, att inga vapen behöfvas,
när återupprättelsens stordåd öfvas.

Han reser sig — säger långsamt

Samma öden, som stena
de vägar, där människor vandra,
leda till fall den ena,
leda till seger den andra.
Men — I millioner, som sträcken
i dag och i alla länder
er hand efter segerns *tecken* —
minnens det största, det enda:
ingen skall återvända
med segern, den slutliga segern,
i fläckade, brottsliga händer!

Tystnad

Mörk

Drömmare, drömmare! Värkligheten
hånar din spådom ständigt och grymt.
Men därom tyckes du omedveten.
Tror du en dröm kan hindra den domning,
som bådar döden?

Dagfinn

stilla

Min dröm är en skymt
af det, som bådar lifvets fullkomning.

3

En kvälltrött kåre drar ljusblå ränder
där spegelfjärdarna glittrande blänka
kring holmar, som sänka
djupt i bad sina heta stränder.
Solens guld har smultit och runnit
ned bakom fastlandsskogarnas toppar,
och efterblifna, blodröda droppar
af guldet visa, hvar nyss den brunnit.
Stranden, hvarifrån bryggorna vada
ut i vattnet till vikens midt,
omger med lummigt grönt sina glada,
leende stugor i rödt och hvitt.
Skymningen nalkas; svalorna ila
af och an i sviktande slag.
Stillhet för öfrigt, stillhet och hvila
efter en solfylld arbetsdag.

Åren ha gått, både många och tunga
år af lidande — ja, det var då!
Allt står i blomning. Men den tidens unga
ha blifvit lutande gamla och grå.
Mörk är gammal, och gammal Ro.
De sitta förtroligt på vallen, som grönskar
utanför gårdarna, där de bo.
Så säger Mörk:
Det enda jag önskar
till i min lycka — du vet hvad det är.
Dagfinn!.. vore blott Dagfinn här!
Vårt en gång så sköflade lif är blifvet
härligt och rikt — *hans* dröm om lifvet.
Men själf är han borta. Lefver han än?

Ro

stirrar tigande ut i rymden; hviskar slutligen

Nej — han kommer aldrig igen.
Jag höll hans hand i den sista stunden.

Med hänförelse

Men blicka omkring dig!.. se ut öfver stranden,
holmarna, fjärden, de glittrande sunden —

hvad ser du? Hvarifrån all denna glans?

Mörk

Dagfinn sökte en källa —

Ro

Han fann den!
Men därtill fordras en tro som hans.

1903

* * *
2
* * *

Tack till sorgen

När du mitt hjärta en gång vägde,
du fann för lycka det för lätt.
Förstår jag ändtligen dig rätt:
du därför tog hvad bäst jag ägde?

Nu är du borta. Men jag känner,
att våra vägar mötas än.
Nåväl, så kom — du är ju den,
som mer än alla saknar vänner.

Just därför har jag din förblifvit
och fruktar ej din öppna famn.
Du tog — men du har åter gifvit.
Välsignadt vare sorgens namn!

1897

Sankt Peter och jag

Sankt Peter, du hedersman
och hälgonens vederlike,
bland sagor om himmelens rike
du vet att blott denna är sann.

Jag ser dig — ditt en gång röda
och lustigt knollriga hår
har grånat af all den möda
för lefvande och för döda
du gjort dig år efter år.
Till sist från hela förtreten
du somnat med pannan i veck
och nyckeln till saligheten
till hands i din kjortelsäck.
Mot yttersidan af muren
du stöttat din rankiga stol,
och ljuflig, ljuflig är luren
och ljuflig Vårherres sol.
Så öfvernaturlig är freden

i hägnet af reglar och lås,
att icke ens inifrån Eden
du hör huru harporna slås.

En väg öfver öde ängd,
i skuggornas midt belägen;
en väg, bortom döden förlängd —
och jag ... jag har gått den vägen.
Jag vet ej åt hvilket håll,
ty stort var mörkret, som rådde,
men plötsligt i ljus jag nådde,
Sankt Peter, din kjortelfåll.
Där föll jag på knä och drog
försagdt i din nyckelgömma.
Du vaknade icke, men log
och fortsatte lugnt att drömma.
Då stack jag dig lätt med ett strå,
som nyss på min färd jag brutit,
och sedan en gäspning du njutit,
du frågade hvad som stod på?

Jag böjde mitt hufvud och sade:
»Sankt Peter, så vis som du är ...
du vet hur gränslöst jag hade
i lifvet en kvinna kär.
Vi gjorde till ett våra öden
i gladt och förtroligt förbund,
och mörk var allenast den stund,
som mänskorna kalla döden —
förvandlingens ögonblick,
för hvilket allt lefvande rädes.
Ack, nyss i dess natt jag gick
och fann henne ingenstädes.
Till rop var min röst för svag
och fåfängt sökte jag orden.
Så säg, är det endast jag
eller båda, som lämnat jorden?
Ehvart mina ögon irrat,
jag ingenting sett och förstått,
ty inom mig allt är förvirradt,
och därför äfven mitt minne,
som en gång var ungt och godt.
Sankt Peter, så säg mig du,
som här vid lustgården drömmer,
är hon, som jag älskar, där inne?»

Jag minns, att du mumlade blott:
»Nej, tänk ... jag tror att du glömmer,
mitt barn, att hon lefver ännu.»

Då sade jag ödmjukt och sakta:

»Sankt Peter, ett lif går fort,
men Eden, du har att vakta,
man sagt är evigt och stort.
Här står jag nu vid dess port
och beder dig låta mig blifva
en tid din sidokamrat,
så kan du ju framdeles gifva
mig rum i ditt internat.
Ty vore än fröjden mig ämnad,
som syndare saliga gör,
jag vill dock hällre bli lämnad
tills vidare utanför.
Du fyller en plats för sju —
jag skrymmer, i genomskärning,
ej närmelsevis som du.
Så gör en apostlagärning!
När hälst du vill sofva, jag tiger
och sitter i tankar och ser,
hur jorden där borta stiger
och rullar till nätterna ner.
Vi blefve ett passande par,
ett märkeligt par, vi tvänne;
och här vill jag vänta på henne,
som lyckan i lifvet var.
Jag ber ej af egensinne,
det vet nog du, som är vis —
men först, när *hon* finns där inne,
är värkligt ditt paradis.»

1898

Till dina händer små

Gunnel, Gunnel —
sommarnattens skymningsvärld,
vida, vida sagoländer,
mörknar kring din hufvudgärd.
Men ur sängomhängets vrå
lysa dina händer små,
dina hvita, kära händer —
en i sänder, en i sänder
kysser jag dem båda två.
Hvad jag därvid djupast känner
och hvart mina tankar gå,
kan du inte nu förstå,
bara det, att vi som vänner,
goda, riktigt goda vänner,
ha hvarann att lita på.
Men när du blir stor ... ja, då!

Gunnel, när du ger din hand,
ge den fast och stilla!
Handen är ett lif ibland,
Gunnel, Gunnel lilla.

1899

Den tysta elden

Jag ser den brinna, stark och dunkelröd,
den tysta elden — hemmets eld på härden.
Men ny, fördjupad, tyckes mig dess glöd
mot allt det mörka, som behärskar världen.

Då böjer jag mig stilla fram mot den,
som vid min sida håller vakt vid lågan:
»När sorgen når oss ... har du mod då än?»
En blick, en enda; hennes svar på frågan.

Så må de komma, lifvets olycksår,
och hölja i sitt mörker våra öden.
Vår tysta eld!.. den känslan är dock vår —
med tvänne gnistor sprungna fram ur glöden.

1900

Till en vän

En röst inom mig hviskar: »glöm
hvart bittert minne, som dig plågar!»
Nej, aldrig, aldrig.
Det anstår den, som icke vågar
se djupt i lifvets mörka ström.

I ondt som godt ett öde bor.
Jag känner mitt: från sista tinnen,
där tystnaden är hemsk och stor,
jag lyss — och hör blott mina minnen.

Bland dem en dröm, en dyster dröm.
Mig tycktes, att jag ensam stod
en kväll, när dag och natt förenats
i solnedgångens röda blod,
på stranden af en sällsam flod,
hvars vågor stelnat och förstenats.
I väster himlahvalfvet glödde,
och öfver jorden, som låg svart,
det sina eldreflexer strödde.
Med ögonen till hälften slutna
jag gick, men visste icke hvart,
så höll mig stundens stämning fången.
Då upphanns jag af det förflutna,
det lif, som var mitt eget jag.

Det nalkades, jag kände gången,
men när jag varseblef dess drag,
vek jag tillbaka, ångestslagen,
till den grad bleka voro dragen.
Jag lyssnade ... men hörde intet.
Hvad ville mig den tid, som gått,
var den från nu min framtid vorden,
och denna framtid — tystnad blott,
en tystnad, tryckande till jorden
så tungt som ett begånget brott?
Jag lyssnade igen ... ett skratt
var drömmens svar på mina frågor,
och kvällen mörknade till natt;
men fastän jag såg flodens vågor
i frihet slå mot sina stränder,
jag hörde intet, intet mer.

Då böjde jag mig långsamt ner
med hufvudet i mina händer.

1902

Mina söner!

Stannande, maktlös står jag
inför det oundvikliga: allt det tunga,
som väntar er.

Men sen icke mörkt på lifvet —
sen icke därför hårdt och obarmhärtigt,
som lifvet ser!

Lyften med båda händer
bördans tyngd; men hållen ert hufvud upprätt
och blicken klar!

Och len det värmande, stilla
leende, godt och klokt, som blott de starka
bland oss ha kvar!

Fiender undgår ingen;
aldrig hvila de, glömma aldrig att skada —
det tillhör dem.

Men varen för stolta att hämnas!
Hjärtats lugna öfverlägsenhet hedrar
er stam, ert hem.

1903

Till min hembygd

Du barndomshem, föreningen af allt,
som gaf till först åt lifvet dess gestalt,
du är förändradt, och ändå det gamla!

Du barndomsbygd, som gjorde hjärtat tryggt,
och där min tidigaste tanke byggt
så många luftslott, dömda till att ramla —

När hälst jag återsåg i farans tid
din vida slätt, med hafvets slätt invid,
då kände djupt jag känslan, du mig gifvit.
Och då har sannerligen jag förstått,
hvad rikedom som fallit på min lott,
när hembygdsstranden mig så dyrbar blifvit.

Men får jag en dag vanmaktskänslan af
att vara den brutala styrkans slaf,
med ingen möjlighet till manligt sinne,
då går den rätta vägen dig förbi,
ty den du burit, han är boren fri,
och du, min hembygd, blir mitt tyngsta minne

1900

* * *

3

* * *

Morgonland

Jag har gjort mitt val —
låt oss börja färden!
Ljus och gyllenfager
juninattens dager
fyller hemmets dal.
Älfven drager
blank som stål mot fjärden.

Du, som själf är sången
och har makt som den,
var dig själf igen!
Har jag dig omsider
i min saga fången,
eller glider
du ifrån mig än?
Du, som själf är sången!

Kom, se här min hand!
Längs den älf, som sköljer
hemmets strand,
går min väg mot fjärden
och mot hafvet —
bortom hafvet.
Vet jag att du följer,
finns ett morgonland
än för mig i världen.

1896

Lilla Pärlemor

Stora bror bör råda —
jag är stora bror,
jag har år för båda,
du är lilla syster,
du är Pärlemor.
Stora bror skall trolla
fram ett äfventyr,
lilla syster hålla
stora bror i styr.

Nu är mörkt tillräckligt
för mitt företag,
slottets galler bräckligt —
riddaren är modig,
riddaren är jag.
Vaknar du, så somna ...
hvem det är, du vet.
Drömmarna fullkomna
lifvets värklighet.

Intet ondt får hända
lilla Pärlemor.
Dag skall återvända —
troget vid din tröskel
vakar stora bror.
Dröm dig hvad dig lyster,
om blott jag är med.
Brister lyckan, syster,
blir jag lyckosmed.

Djupt i djupa skogen
smedjan står ännu.
Elden har ej slocknat —
jag är tyst och trogen,
ung och vacker du.
Sommarnatten stilla
viges i sitt flor.
Gud välsigne lilla,
vackra Pärlemor!

1896

Solregn

Afton och sommar ... se,
se, hur skyarna brinna!
Ah, jag är varm som de,
vacker som de — och kvinna.

Säg, är därför jag feg,
att jag tvekar vid steget,
lifvets djärfvaste steg?
Tyd mig kärlekens gåta!
Lär mig konsten att se
lugnt och klart i mitt eget
hjärtas lönliga vrår!
Känn, hur häftigt det slår!..
än vill jag endast gråta,
än vill jag endast le.
Är det mitt hjärta, som svarat?
Nyss, innan dagen dog,
tycktes det mig som låge
hela mitt lif förklaradt.
Solens och regnets båge
nådde från skog till skog.
Ofvan kullarnas toppar
lyste solen mig blind,
dröjde smekande kårar,
glömda af dagens vind.
Regnets glittrande droppar
än mina lockar smycka.
Solregn — ditt namn är tårar,
tårar af lycka!

1896

Elsalill

Drömmer liten Elsalill
än om lyckans fjäril?
Far han retas: är den till?
Hvar bland väderstrecken
såg du lyckans tecken?
Ack — hon vill, hon bara vill
fånga lyckans fjäril.

Rosengården rundt alltså
letas det och letas.
Far han bara retas,
far vill inte alls förstå.
Mor är stilla, mor ser på,
mor har goda ögon,
mor är mor ändå!

Elsalill, din morgon lätt
går vid rosenhäcken.
Tänk, om far till sist får rätt,
tänk, om du ej riktigt sett
fjärilns lyckotecken?
Hvem kan veta hvart den for?

Vänta, tills du frågat mor!

Kommer den ej en gång till,
kanske, om du blundar?
Men nu är det, Elsalill,
dagen själf, som stundar.
Dagen — det är lifvet, barn,
och ett lif har sällan garn
för sin lyckas fjäril.

Men jag tror ändå, att ditt
har det med ur drömmen.
Ja, den drömmen, drömmen
blir du säkert aldrig kvitt!
Så behåll den, barnet mitt,
den blir aftonsolen,
när en gång ditt hår är hvitt.

1898

Vallmogård

Väl jag minnes
hvad ond tanke förmår.
Ond tanke, andras eller egen,
slår onda sår.
Så låt oss gå fort, fort,
låt oss påskynda stegen —

O Vallmogård,
trogna, du trogna tillflyktsort,
dit ondt ej når,
där ond tanke ej finnes!
Lugn är din luft att andas,
lugn din vård,
när aftonens sol dalar.
Saga och värklighet
under ditt blomhvalf blandas.
Ond tanke, ond tanke
slår ej rot i din jord.
Rösten, din röst, som talar,
behöfver ej ord —
hjärtat, mitt hjärta, hör den.
Du är så sval, så stilla.
Ond tanke är aldrig stilla,
ond tanke är hård.
Därför dör den
på din tröskel, o Vallmogård.

Vansklig är vägen att gå,
men målet stort.
Så låt oss gå fort, fort,

låt oss påskynda stegen
dit onda tankar ej nå.

1901

Klockbojen

Gungande dyning, men ingen vind.
Dimmans molniga tågor
slå sin fuktighet mot min kind,
kyla mitt hjärta och göra mig blind.
Inga lefvande vågor,
ingen lefvande vind!

Klockbojen ringer.

Årorna tar jag, ror och ror —
längtan att före natten
möta den höga klarhet, som bor
lik en stor, en strålande stor
syn öfver vida vatten,
ger mig kraft, när jag ror.

Klockbojen ringer, ringer.

Hvar är vägen? Jag stirrar mig blind —
dimma, och endast dimma,
trycker sig tätare mot min kind.
Hvar är vägen för den, som är blind,
hvar en ljusnande strimma,
hvar en lefvande vind?

Klockbojen ringer.

1903

Han med lien

Nu mörknar året, det är skördetid.
Syns han på vägen redan, han med lien?
Hans färder gå så ofta här invid,
att flyr mig sömnen, hör jag jämmerskrien.

Det är visst därför jag har lagt mig vinn
om att med fattning kunna möta mannen.
Där kommer han! Hvar ämnar han sig in?
Han nickar hitåt — och går in till grannen.

Han dröjer länge; träder långsamt ut
och torkar svetten med en flik af kappan.
Där inne tyckes allt ej vara slut,
ty han blir stående på farstutrappan.

Då blir jag modig, och så säger jag:
»Ja, icke sannt, det är för varmt i dag?
Men du är likafullt din uppgift trogen,

du sköter lien — lifvet sköter plogen.
Hur går det för dig? Om din arm är svag,
så hvila dig!.. jag väntar gärna, jag.
När så, en höstklar kväll, *min* skörd är mogen,
slå mycket säkert och slå fort ditt slag!»

1902

Kvällsvind spelade

Ranunkel och blåklocka stodo på äng.
Kvällsvind spelade,
strök helt sakta från sträng till sträng.
Drömlik och dunkel
dansen begynt;
stänglarna skälfva, buga och niga —
gullgul ranunkel,
gullgul ranunkel,
hufvud vid hufvud som gyllene mynt.
Ranunkel och blåklocka stodo på äng.
Kvällsvind tystnade,
smög sig sakta i blomstersäng.
Blåklocka nickar,
blek om kind.
Dimmorna väfva konstfulla täcken,
under de mjuka,
böljande vecken
blommorna slumra med slumrande vind.

1900

För si, sådan är kärlekens begäran

Han var ingen lysande konungason,
nej, långt ifrån,
men han älskade konungens dotter.
Och knappast hann solen förborga sitt sken,
så lupo hans tankar och lupo hans ben
till slottet —
för si, sådan är kärlekens begäran.

Där satte han sig vid muren och kvad:
»Ack, veten I hvad,
mig lyster min lycka att pröfva.
Först slår jag kungen och hela hans här,
så röfvar jag dottern och allt hennes är,
det gör jag!»
För si, sådan är kärlekens begäran.

Men natten föll på och glädjen vardt kort,
han jagades bort,
och väktare ställde sig vid muren.

Då kastade han sig på marken och grät:
»Jag hade så gärna min älskade i knät,
så gärna!»
För si, sådan är kärlekens begäran.

1900

Där älfven rinner rundt Holmensbro

Där älfven rinner rundt Holmensbro
ett lutande värdshus — och vi på verandan.
Se himlahvalfvet, hur blankt och sopadt,
fritt från skyar, dem hösten hopat!
Men vinden, som ändtligen lagt sig till ro,
sofver icke, håller blott andan.

Vi blicka omkring oss, se månen glo
ur alarnas trasiga nät af grenar
och lyssna till forsens ständiga brus
rundt tusen och åter tusen stenar.
I branten midt öfver står garfvarns hus,
gafveln lyser mot rönnarna ljus;
den gamla kvarnen, i skuggan där nedan,
sofver kring hjulet för länge sedan.
En vecka till ända — fred öfver bygden.
Då ropar någon: »Mari, mor Mari,
aptekarn är här och vill brygga i,
ge än en flaska till brygden!»

Vi måste väl tro det — en sommar förbi,
igen en sommar till alla de många,
som kommit sent och gått tidigt bort.
Hvad sommarn nuförtiden är kort
och vintrarna outhärdligt långa!
»Hör du, aptekare, blanda en salva
och smörj klimatet emellanåt —
hela vår sommar var bara en halfva,
och den både framtill och baktill våt.
Om sommarn skall solen skina så het,
att värmen blir liggande kvar öfver natten,
det är anständigt, så mycket du vet.»
Till svar ropar någon: »Mari, mor Mari,
doktorn är här och vill brygga i,
ge rom och varmare vatten!»
Och nu ha vi höst med fallande blad;
mörkret, mörkret gör oss betryckta.
Framme på bordet stå glasen i rad
vid skenet af värdshusets enda lykta.
»Skål, bror doktor, drick och var glad
och sitt inte tyst och sof på din pinne!
Titta dit in!.. mor Mari är sig lik,

blåser på glöden och halstrar sik
till supen, som väntar så tåligt där inne.
Käraste doktor, din törst är stor,
du får inte sucka, så länge det bor
en liten gud, vid namn Toddy, i glasen.
Aptekare, sjung!.. du har ju tenor —
jag kommer efter med basen:

Långt i fjärran lyser
lyckans bleka ljus.
Prisvärd den, som nyser
tacksamt till sitt snus
— — — — — — — —
ta-acksamt till sitt snu-u-us!»

1902

Kägelpartiet

En trädgård med höga gärden.
I den ett sällskap, som är
blott delvis af denna världen.
En kägelbana af furu.
Vi träffats, jag vet icke när,
och börjat, jag vet icke huru.

Och nu är det jag, som skall slå.
Jag väger klotet i handen —
jo, banan är rak; men Fanden
står krokig af skratt och ser på.
Vårherre är med oss också,
en smula högtidlig och tvungen
i sällskap med mig och min vän.
Jag ropar: »Nu fäller jag kungen
och alla hans närmaste män!»

Då talar Vårherre ur skägget
med särskild tonvikt och skärpa:
»Bör så jag förstå dig, att ägget
vill lära hönan att värpa?
Hvem skapade allt hvad du ser?
Hvem skapade kungen och trälen,
och gaf den s. k. själen
till allsköns vanvård åt er?
Du jublar för tidigt och ler:
nu fäller jag kungen och alla
hans främsta förtroendemän!
Jag säger dig: inte än!..
det där har jag att befalla.
Det är på Fandens förslag
jag satt dem att styra och ställa,

och således är det jag,
blott jag, som äger dem fälla.
Och särskildt en man af pennan
bör hålla sig strängt till sitt.
Jag sköter nog själf om mitt —
och klotet går aldrig i rännan.
I sinom tid, när jag vill
förklara mig för mina kungar,
jag klämmer antagligen till,
så hela byggnaden gungar.
Men det tycks ingen förstå.
Nu tar jag ett klot i handen,
ett litet skrämskott ... seså,
om banan är rak blott» —
Fanden
står krokig af skratt och hör på.

1899

Mademoiselle Rococo

Du sväfvar emot mig, du trippar på tå,
ett vajande strå,
en smidig gestalt, en lefvande kvinna
i ljusblått siden, med blommor på.
Välkommen, min vackra väninna —
mademoiselle Rococo!

Din hand att kyssa? Det får jag?.. jaså.
Men vill jag förstå
ditt innersta väsen, min vackra väninna,
då törs du ej stanna, då måste du gå.
Farväl, allra fagraste kvinna —
mademoiselle Rococo!

Camée

Hvart drag i ditt ansikte skuret,
Camée, i hvitaste hvitt,
och själfva hufvudet buret
så stolt, som en drottning bär sitt.

Ja — så mästerligt är den skuren,
din fina profil, Camée,
att jag ser hela figuren,
som icke du unnar mig se.

Ja, hvilketdera?

En yngling, en konstnär, ett litet lif,
gick kring i en dröm och var lyckligt naiv.
Han skulle bli stor
och han skulle arbeta,
det gällde nu bara att riktigt veta,

om först kanhända han borde arbeta,
och sedan bli stor?
Eller först bli stor — och sedan arbeta?
Ja, hvilketdera?
Han gick där länge, och där gingo flera,
som drömde som han; äfven tiden gick.
Så blef det af alla tillsammans — en klick.
Och blef aldrig mera.

1899

Vi, som —

Du och jag och några andra
unga män af kvalité,
vi, som ha förstånd att klandra
allt hvad våra ögon se —

Låt oss bilda den församling,
som allena ger besked,
och förbjuda hvarje gamling
att befatta sig därmed.

Skulle någon af dem ropa,
lyssne ingen till hans rop!
Visa ä' vi allihopa,
röster ha vi allihop.

1899

Orlofssedel

När den vise tar sin spegel
för att se det egna jaget,
ser han egoism som regel,
som det vanligaste draget,
ej en skymt af undantaget.
Och då småler han förstulet.

»Bröder» — säger han oss — »glömmen
aldrig hvad som drifver hjulet.
Egoismen ... den är strömmen!
Detta borde man evärdligt
och med eftertryck predika
såsom vår förnämsta lära.
Lifvet blefve outhärdligt,
ifall alla vore lika
lottade i makt och ära.
Hvarje tänkande begriper,
att de största herradömen
hylla sådana principer.
Därför, bröder ... gån med strömmen!
Kasten genast första stenen,

när det gäller andras heder.
Om det sedan gäller eder,
är det bäst att ta till benen.
Eller gören morgondagen
till ett tydligt tänkt förflutet,
som med slug beräkning motar
hvad i öfvermorgon hotar.
Ty att bli naivt bedragen
anstår icke sekelslutet.
Men att själf bedraga, kallas
icke alls bedrägeri,
är fastmer förtjänt af allas
innerliga sympati.
Sanningen är alltid roten
till en sådan mängd förtret,
för en själf i synnerhet,
att allenast idioten
hyllar den, så vidt jag vet.
Därför väntar vårt beröm
särskildt den, som är behändig
i att välja mål och medel,
ty en måttlig underström
af gemenhet är nödvändig
för den vises orlofssedel.
Uteblir berömmet — stjäle
han åt sig sitt eftermäle!»

1900

* * *

4

* * *

Till Henrik Ibsen 1828 20/3 1898

Ej må höfding mätas
efter lefnadslängden.
Ensam, stark och ensam,
står han öfver mängden.

Hvar han vida vandrat,
vägen var hans egen.
Boren kungatanke
styrde städse stegen.

Vardt den gamles fjärrsyn
mystiskt mörk för mången
soligt Solvejgskimmer
har den dock i sången.

Tyda tidens tecken
ville han och visste.

Eftervärldens vise
sagans runor riste!

De, som blott se nuet,
se dock redan spåren.
Jättegärning gömmes
i de sjutti åren.

Till Björnstjerne Björnson 1832 8/12 1902

Ditt lif: en stormande dag — en kväll
med vidgad syn öfver mänskoöden.
Nu blickar Norden mot Norges fjäll,
som färgas röda af aftonglöden.

Ditt lif — dess sjuttio gångna år
i Norges skogar beteckna stället,
där, stark och reslig, den fura står,
som var den främsta att kläda fjället.

Det var Din gärning. Det är Din sång,
i lif och ansvar, ej blott i orden.
När natten kommer till sist en gång,
Din dag blir kvar öfver fosterjorden.

Till Karl August Tavastsstjerna 18 20/3 98 in memoriam

Du gick i de unga åren
till hafs, med sången ombord.
Det var så ljust omkring dig,
ty diktare var du boren,
och djärf i tankar och ord.

Din trotsiga färd du styrde
dit morgonens längtan drog.
Och jubel det var inom dig,
när hotfullt vågorna yrde
och skummet emot dig slog.

Hur rikt du kunde förläna
åt drömmarna lifvets gestalt!
Det var en fläkt omkring dig
af hafvet, med dess suveräna
och nyckfulla makt, i allt.

Och dock — du fann dig besviken,
ju längre din dag förgick.
Det blef så tyst omkring dig,
trots alla de nya riken,
som öppnade sig för din blick.

Din brinnande ärelystnad
i tvifvel dig sönderslet.
Nu är det tyst omkring dig,
den hjärtlösa dödens tystnad
för tid och för evighet.

Men ej den tystnad, som glömmer,
nej den, som är vittnesgill:
hvad djupast du känt inom dig,
hvad fagrast din diktning drömmer
för alltid hör minnet till.

Din grafsång dyningar sjunga
där ute bland drifvande is.
Nu är det fred omkring dig —
men ängsligt lyssna de unga
till döende morgonbris.

* * *

5

* * *

TOLF SÅNGER OM DEN GAMLA KUNGEN

Och spörjer mig någon, hvar sådant händer,
så ser jag mot jorden och svarar ej.
Men gissar någon på sagans länder,
så ser jag mot himmeln och svarar — ja.

* * *

Där bodde ett folk ...

Där bodde ett folk på en grönan ö.
O ja, o ja.
När kungen for ut, stod folket i kö.
Hurra, hurra!
Männen rökte och kvinnorna stickade,
kungen åkte förbi och nickade:
adjö, adjö.

Ur kusternas små och stora städer
kröpo vägarna inåt ön,
som lyste i hafvet, saftigt grön
i vårens vackraste solskensväder.
Feta byar och gårdar lågo
trädda på vägarnas ringlande band,
och goda, fredliga människor sågo,
lugnt fundersamma, ut öfver land.
Kvarnens hjul var flitigt i dammen,
sågarna fräste och spottade spån,
varf och bruk och fabriker dånade,
kungen styrde — och himmeln blånade.
Kom då stormen fjärran ifrån,
ref och slet den bärgen i kammen,
kvistade skogen, hven öfver slätterna,
sjönk i dalen och krusade ån.
Men våren, som bredde sig ut öfver ön,
ljuflig vår med de ljufliga nätterna,
våldtog mannen, och mannen mön.

En sådan afton, när solnedgången

belyste det kungliga slottets fasad
från trappan ända till flaggan på stången,
tändande rutorna, rad efter rad —
just då steg kungen ut på balkongen.
»Åja, jag minns» —
han sade sig själf för tjugonde gången
— »åja, jag minns,
i kväll ha ministrarna än en session.
Där sitta de nu och önska en prins
för rikets tron.
De tro sig visa, som vore de unga,
men vore de gamla, så skulle de sjunga
i annan ton.
Hvarenda pojke i staden vet,
att jag är en vän af elektricitet,
men om det finns
ett enda ställe, hvar aldrig det gnistrar,
så är det i hjärnan hos mina ministrar.
Åja, jag minns!»

I ministerrådet

När öfverläggningen led mot sitt slut,
tog plötsligt konseljpresidenten ordet,
resande sig vid ändan af bordet:
»Förlåt, mina herrar ... ännu en minut.
Som kanske ni märkt, ha vi nödgats försaka
vid sammanträdet i kväll vår monark.
Han torde ej känna sig riktigt stark —
åtminstone önskar han dra sig tillbaka.
Hans själ är platsen för något slags strid,
där själen har mycket litet att vinna.
Han sade: Jag måste ha lugn för en tid,
om alls det skall bli mig möjligt att finna
det något, som gör mig till individ.»
En paus; så anmärkte den minister,
som skötte portföljen för inrikes tvister:
»I sanning utmärkt! Jag sitter som slagen,
jag trodde han ville ha lugn — för att dö.
Om kungen ej redan är ålderdomsslö,
så blir han det säkert endera dagen.»

Konseljpresidenten gjorde en gest,
så häftig, att handen skalf i manschetten
och hjärtat hoppade till i hans väst —
»Det är ... det anstår vår värdighet bäst,
att modifiera uttryckssätten.
Kungen har längesen uppnått år,
som fordra hänsyn och takt af kritiken,

och det är ett faktum, att riket står
på samma ståndpunkt som andra riken.
Jag finner det således som sig bör
att skänka den kungliga önskan gehör.
Men tronen en arfvinge först! Det koste
Hans Höghets känslor hvadhälst det vill,
han måste obetingadt se till,
att folket ej väntar förgäfves — han måste!»
Då yttrade rådets äldsta minister:
»Man akte sig noga att vara för sträng.
Som veterligt, ligger drottningen-makan
sen tio år, eller mer, mellan lakan,
och kungen, som blifvit en riktig filister,
måhända på grund af lekamliga brister,
går numera alltid allena i säng.
Så låt oss då anse oförmågan
och diskussionen som svar på frågan.»

Konseljpresidenten log diskret
och reste sig genast, färdig att svara:
»Försynens vägar, som hvar man vet,
i allan tid varit underbara.
Ack — jag är förvisso ingen profet,
men tänker mig dock som en möjlighet
för dessa samma vägar att vara
tillstädes just i ett fall som vårt.
Det ligger intet förmätet i detta.
Men blir det Försynen på något vis svårt,
så måste vi söka att underlätta.
Ty dör den kungliga ätten ut,
det band, som oss alla sammanbinder ...»
Här grep presidenten, rörd, sin cylinder,
betäckte sitt hufvud — och mötet var slut.

Men utanför dörren till rådets sal
satt, klädd i en rock med granna galoner,
ett fjoskigt vaktmästaroriginal
och tänkte sitt om riken och troner.

Kungens klagan

»Se, mörkret närmar sig, dagen har gått.
Jag söker och söker mig själf i mitt slott,
söker förgäfves och sörjer.
Kung, hvem är du? jag spörjer.
Ja, jag är blifven en gammal man,
åren minnet förvilla.
När jag var ung, man grym mig fann —
då lyste snillet hjärtat i bann,
nu är jag from och stilla.
Jag börjar bli trött och min börda för tung.

Hvad är jag för något? Man kallar mig kung.
En märklig titel ... hvad skall den betyda?
Att jag har en krona af renaste gull?
Att jag för den gyllene kronans skull
har tio ministrar — som inte lyda?
Jag börjar bli trött och min börda för tung.

Och nu är, i sanning, måttet rågadt.
Tänk min häpnad, tänk hvilket spratt:
tankar, som aldrig förut mig plågat,
nya tankar, närgångna tankar,
fylla min själ både dag och natt
och trifvas bättre, ju mera de vågat.
De frukta inga polisbatonger.
Kung, hvad förstår du? jag frågat
åtminstone sju och sjuttio gånger.
Men sådana frågor äro ett straff,
ett sätt att skaffa sig själf rebeller,
som öppna i hjärnan klaff efter klaff
och para sig flitigt i alla celler.
Mitt hufvud är snart som ett getingbo,
där frågorna surra, svaren tiga —
mig hjälper hvarken rast eller ro,
och andra människors råd ej häller,
ty svaren äro, måste jag tro,
alltför klumpiga, frågorna viga.
Mitt hufvud är snart som ett getingbo.

Då gömmer jag mig i mitt bibliotek
och söker den tröst, som lärdomen skänker.
Tills plötsligt jag vaknar och formligen dränker
mitt grubbel i ramaste vitterlek.
Det lindrar, vid Gud, att riktigt bli stinn
af alla de vindar, som där blåsa in,
och därför gör jag i hemlighet gärna
poeterna sällskap, hälst de moderna.
Jag vet att man måste till hvarje pris
få tag i självfva personligheten,
fast den är ju vanligen sned hos poeten.
Min hittar jag inte på något vis,
hos mig är den säkert omedveten.
Men hvad och hurudan är den för resten?
Finns det en dylik hos bonden och prästen?
Man säger, att enligt den gängse tron
en vanlig Persson är ingen person,
och det är något, som gladt mig mycket.
Ty äfven jag har förstått, att den,
som gjorde klockaren, han var sven,
men kungarna — de voro mästerstycket.

Och dock: jag vågar ej tro det mera.
När man blir gammal och har ett land
att dagligen, hvad man kallar, regera,
så känner man sig till mods ibland,
som om man vore af vanlig lera.
Emellertid —
den känslan gör mig till individ
bland mina likar till höger och vänster,
och gör ett slut på den inre strid
jag fört om mina fel och förtjänster.»

Vid biljarden

Den gamla kungen, som var en kung
med tidiga, stadiga vanor,
steg upp en morgon och kände sig ung.
Han kände sig mycket, mycket ung.
Han öppnade fönstret, såg daggens glitter
och hörde fågelhanarnes kvitter.
Se, parkens blommor! Se, dammens svanor
Se, äng i fjärran, där lammen beta
på flodens stränder — och barn, som meta!
Nej se, nej se!
Och landtfolk ... landtfolk med lyfta hattar!
Den gamla kungen nickar och skrattar
och hälsar gladt och gemytligt som de.

Så egnar han sig åt sitt morgonte
med skorpor, så många som fatet rymmer,
och sedan åt sina regeringsbekymmer,
en massa papper för namnunderteckning,
samt frukost och litet läsning och räkning —
tills middag serveras och dagen skymmer.
Vid kaffet och punschen kommer betjänten
och anmäler herr konseljpresidenten.

Kungen räcker vänligt en kopp
och herr presidenten bockar och tar den.
En timme senare stiga de opp
och leda hvarandra in till biljarden.
Kungen väljer en kö och förklarar:
»Jag känner en oro, ett kraf i min kropp,
som inte jag känt de sista åren.»
Den andre svarar:
»Jag känner detsamma ibland. Det är våren.»
De spela med tigande ifver en stund,
röka och aska ned sina kläder.
Den gamla kungen är fyllig och rund,
konseljpresidenten lätt som en fjäder.
Kungen svettas och kritar kön.
»Hur är det egentligen här på ön,

ha kvinnorna kvar ... ja, jag minns ej termen —
de egenskaper, som ... kort sagdt: värmen?»

Konseljpresidenten sänker rösten
till nästan en hviskning: »Jag såg i går
en liten väfverska, ung till år,
men saftig och mogen som frukt om hösten.
Hon gaf mig en blick ...»
Här afbryter kungen:
»Ett barn af mitt folk! Låt mig se på ungen!»
Förtroligt och saktare lägger han till:
»Jag äger ju valet fritt, kan jag tänka,
om så skulle vara, att hon inte vill?»

»Javisst» — presidenten gör en stöt —
»men inte en annans fru eller änka,
det var det enda, rådet beslöt,
och det står stadgadt i konstitutionen,
när ingen arfvinge finns till tronen
på vare sig långt eller nära håll.»

Förnöjd gör kungen sin sista boll.

Den lilla väfverskan

Hon satt sig, halfklädd, vid fönsterrutan,
när kvällen långsamt led mot sitt slut.
Ögonen lyste och tittade ut —
systern fått fästman, själf var hon utan.
Det lilla rummet var pyntadt och nätt,
och sängstället redt
med blommigt täcke och hvitaste linne.
Dagern tog dröjande afsked där inne,
till den grad betagen
i flickans blyga, jungfruliga sätt,
att den såg förbi de andra behagen.
Men gubben af gammalt, nött porslin,
som stod på byrån vid kvällsvardsbrickan,
blängde dit med en sådan min,
som vore det han, som rådde om flickan.
Brydd och undrande, höll hon en bok
om öfverjordisk kärlek i händerna:
ack ... en grann uniform i gränderna,
strax gick det någon väninna på tok.
»Ja, ja» — porslinsgubben nickade sakta —
»var du bara försiktig och klok,
du har så mycket och vackert att vakta!»
Då hörde hon hofslag, steg upp att stå,
sträckande sig mot fönstret på tå,
hann se en skymt af den ena skimmeln —

En hofdignitär, som fallen från himmeln,

kom tungt uppför trappan och knackade på.

Först blef den lilla väfverskan het,
och sedan kall — hon kunde ej svara.
Men systerns fästman var auktoritet
och fann för sin del, att hon borde fara.
Hon finge ej bära sig åt som en fjolla,
det skulle ju vålla
den goda, gamla kungen förtret.

Så for hon i vagn till kungens hof
och fördes strax till de inre gemaken,
där kungen, som nästan glömt hela saken,
betraktade henne, beslöt sig, besof.
Den lilla väfverskan grät och log
och drömde om hafvandeskapet på slottet.
Men drottningen-makan fick plötsligt nog.
Hon tyckte, att kungen öfverskred måttet,
och vände sig därför mot väggen och dog.

En månad förflöt —
och än en månad;
till sist, i fåfäng väntan, ett år.
Kungen, som dittills blott varit grånad,
grämde sig så, att han miste sitt hår.
Han kallade på presidenten och röt:
»Förlåt, min herre ... ni är ett nöt!
Det här är under min kungliga värdighet.»
Efteråt gick han omkring och skröt —
han hade uppfyllt allan rättfärdighet.

Badet

Hvarannan lördag, på aftonen, gjordes
i ordning för kungen ett bad, så hett
som det var förenligt med god etikett —
och när han var tvättad ordentligt, så smordes
hans kropp med oljor och kosteligt fett.
Men därförinnan låg han en stund
och stirrade stint mot de ädelborna,
fast litet vingliga, kungliga tårna,
ifall han ej hällre tog sig en blund.
På stolen vid sidan af karet stod skålen
med sockrad frukt, och som bjärt kontrast
låg spiran slängd på ett knippe bast,
kronan var däremot ställd bredvid tvålen.

Han tänkte med vemod:
»Min ätt dör ut.
Regentens kall är mig ofta besvärligt,
men blir, jag medger det, oumbärligt,
så snart jag besinnar, hur lätt det kunnat

och kan ta slut.
En outgrundlig Försyn har velat
straffa mig för hvad min ungdom felat,
och faderskap är mig inte förunnadt.
Jag sörjde dock mindre, ifall jag ej visste
mig vara i tämligen god kondition.
Och tänk på den ofödda prins, som går miste
om tillfället till att få ärfva en tron!
Jag tycker mig höra ibland, hur han gråter,
och ögonblickligen börjar jag åter
rota bland gamla minnen och granska
de gånger jag varit med framgång kär.
Det resulterar i ett: *Que faire?..*
han måtte väl kunna ett språk som franska.
Tyvärr — jag glömmer så lätt en smula
af det, som jag just söker komma i håg,
och särskildt lätt har jag glömt det fula
man hviskat om mig som make och måg —
ett drag af vikt för min nekrolog.
Ja, åren minnet förvilla
och ålderdomen tar på, trots allt —
hjärtat blir svagare, blodet kallt
och magen fungerar emellanåt illa.
Visste jag blott hur det hela bör ställas!
Jag läst i bok om historiens dom,
jag vet besked om det gamla Hellas
och gamla Rom
och andra stater, som nu äro unga.
Men det får ingen vagga att gunga —
och min står tom!»

Han afbröt sig tvärt, sprang upp ur karet,
slog lakanet löst om sin ångande kropp
och skrek åt den skrämda badsvennen: »Stopp —
för hit presidenten!.. jag har’et, jag har’et!»

Prinsessorna Seidi och Sara-Sofie

»Vi låtit er kalla ... per telefon ...
del gäller ett samtal mellan oss båda,
ett samtal, som kräfver diskretion»
— kungen var utomordentlig att skåda.
och talade i en högtidlig ton.
»Ser ni ... Vi dragit Oss plötsligt till minnes
en liten händelse i Vårt lif,
ett skämt, om ni vill, ett tidsfördrif,
som nu gör Oss nästan rörda till sinnes.
Och då Vi särdeles ofta försport
hvad rådet anser oeftergifligt,
så gläder Vårt hjärta sig obeskrifligt

öfver det lyckliga fynd Vi gjort.
Nu återstår endast att följa spåren.
Själfva äro Vi något till åren,
och ha fördenskull personligen vändt
Oss genast till er, herr konseljpresident.
Tillåt en fråga: er vandel torde
ha varit brokig i unga år?
Just sådan ... just sådan var nämligen Vår,
att döma af all den effekt Vi gjorde.
Vårt yttre var oemotståndligt, som kändt,
Vi hade härliga, af Vår höga
uppgift besjälade anletsdrag.
Följaktligen — kvinnorna föllo till föga,
kvinnor af alla möjliga slag.
Nåja ... alltnog ... Vi höra till dem,
som aldrig skryta med segrar som dessa —
men Vi ha en son med en riktig prinsessa,
utan att numera minnas med hvem.
Nämnde vi någon, så skulle det bli
två systrar, Seidi och Sara-Sofie.
Ty endera var det. Vi sågo dem senast
i adliga jungfrustiftelsens sal
och räckte dem handen gärna och genast,
men sådant där kom ju inte på tal.
En son, som sagdt; och Vi säga det än:
han är den felande ätteläggen.
Min bästa herre ... sök reda på den!»

Konseljpresidenten såg stint i väggen —
»Han blir visst svår att känna igen?»

Då satte sig kungen; han slet i kragen
och jämkade västen ned öfver magen.
Ansiktsuttrycket, nyss så klart,
var grubblande mörkt, och de många vecken
i pannan fördjupades underbart —
han sökte tydligen efter ett tecken.
Hufvudet rörde han af och an
och stampade, när han intet fann.
Till slut steg han upp och bröt förtrollningen
»Ha Vi en son — så känns han på hållningen!»

“Nya tankar, närgångna tankar“

I ett af slottets trehundra rum
satt kungen ensam och filosoferade.
Intet buller från gatan generade,
dörren var reglad, dagern skum,
och tömd stod på bordet den nyss serverade,
iskylda halfva flaskan Mumm.

Han smålog stilla och inåtvändt,
tog fram en cigarr, men glömde att röka —
»Min närmaste man och konseljpresident
har säkert brådt med att söka och söka.»
Han smålog igen: »Jag har under tiden
funnit mig själf allt mera och mera,
ältar i godan ro min lera
och formar af den efter hand individen.
Mitt inre jäser, men angenämt;
ingen förarglig strid är rådande,
nej, mitt ifriga själfbeskådande
blir vid en flaska riktigt bekvämt.
De nya, närgångna tankarne vinna
ofantligt vid ständig, intim kontakt.
Det finns i min ställning så mycket, som lagt
för blicken liksom en skymmande hinna,
och den få de ganska snart att försvinna.
Jag tillstår numera oförskräckt,
att jag för mitt värf har föga respekt,
och såge hälst hvad jag gjort förgätet.
Så går det den, som ser saken kritiskt.
Vore det fysiskt möjligt, så ville
jag därtill ge mig en fot i sätet —
undrar blott, om det vore politiskt?
Mitt förr så beundrade ungdomssnille
är inte mycket att komma med nu,
när jag har klufvit det midt itu
och sett det ömkliga innanmätet.
Men att det blef så skralt som det blef,
beror på själfva edukationen,
hvars hela riktning blir genomskef
och onaturlig för den elev,
som redan födelsen lyfter på tronen.
När jag var barn, ett år ungefär,
och skulle ut att åka med amman,
skyldrade vakten genast gevär,
vördiga gråskägg allesamman,
och folket hurrade hela tiden —
jag dreglade på min kolt af siden.
Finner någon förnuft i slikt?
Hvad blick på lifvet få sådana ungar?
Stränghet och stryk är för blifvande kungar
mycket mera välsignelserikt.
Det stöter på revolution ett grand,
men uppifrån börjad löper den lättare.
Kommer den hit, är jag hällre kättare,
än profet i mitt eget land.
För resten färdig att gå, eller rättare:

jag är en fånge, som bryter sitt galler ...
farväl, mina herrar ministrar, farväl!
I sen, att ju mera min kropp förfaller,
dess kryare blir min odödliga själ.
Ack, hvarför låta en stackare ärfva
hvad starka människor sammanbragt?
Må den, och den allena, ha makt,
som äger kraft att den själf förvärfva
— något som äfven andra ha sagt.
Men så är det nästan alltid fallet
med hvad jag tror mig ha funnit på;
hvaraf man måste sluta, alltså,
att fyndighet inte följer med kallet.
Mitt var ursprungligen storpolitik,
och att det för mig var sällsynt passligt
framgår af, att jag ansetts unik
i sättet att göra allting trassligt.
Nu är jag frisinnad; är jag det ej,
så blir jag det hänsynslöst, hvad det lider.
Jag har ju så svårt för att säga nej
och lätt för att prata somliga tider.
Och mina intressen ha nått en växt,
som vida öfvergår dagens text.
Jag dyrkar, exempelvis, vetenskapen,
men som den stundom liknar en bur
med vilda, glupande hungriga djur,
så sticker jag inte mitt *hufvud* i gapen,
och handlar förståndigt därutinnan.
Bland vetenskaperna högst står kvinnan.
Henne kom jag som ung att studera,
och formerna var det jag bäst begrep.
Hon kan, när det gäller, så många knep,
att lär man sig några, hittar hon flera —
jag passar inte för henne mera.
Däremot skänker mig agrikulturen
än i min ålderdom sysselsättning,
och äfven boskapsskötseln har charme.
Att gå en morgontur på min farm
är städse för mig en skön förrättning —
såframt jag ej råkar möta tjuren.
Den är af gammal och ädel börd,
och köpesumman var oerhörd,
men likafullt går jag fort mina färde;
hvilket bevisar, att hvad som har värde
inte lämnar mig oberörd.
Jag älskar ju vers som min ögonsten,
vers och allt hvad versfötter heter.
Och nu har jag märkt, att känner man en,

så känner man nästan alla poeter,
och alla bereda mig samma fröjd;
skillnaden ligger i valet af meter,
någon gång äfven i kragarnes höjd.
Annat är det med journalistiken,
där stannar jag vanligen hälst vid rubriken.
Hvad åter beträffar modern skulptur,
en konstart jag sett på åtskilliga ställen,
så saknar jag genast, jag vet ej hur,
åtminstone inför en kvinnofigur,
den njutning jag har af den nakna modellen.
Målning vållar mig ofta besvär,
ett omdöme, som jag nödgas fälla.
Jag plågas nämligen af ett begär
att utan förklaringar se hvad det är
den tafla, jag köper, skall föreställa.
Det strider, jag vet det, mot gängse bruk
och väcker vederbörandes fasa.
Men säg mig, hvarför måla en duk,
så den ser ut som en smutsig trasa?
Det är jag visst för klok att förstå,
till det fordras en advokatbyrå;
riktigast vore att tända en brasa.
För nutidsmusik är mitt sinne för torrt,
men den är jag alltid med om att fira.
Gäller det inte spel, utan sport ...
så låt mig slå boll med äpple och spira!
Ty det att styra riken är skräp,
kungen är därvid bara på släp,
jag ville oändligt många gånger
hällre kunna styra ballonger.
Då ställde jag kursen från vår planet
den rakaste vägen in i solen,
och kastade kanske ned från gondolen
en slängkyss åt dig, o mänsklighet.»

Den gamla kungen böjde sig fram,
men sjönk med en suck tillbaka i stolen.
Han bleknade märkbart, blef allvarsam
och hviskade för sig själf, helt stilla:
»Ja, ja — jag har ingen tid att spilla.
Den undersåte skall ha min tack,
som kommer ärligt till mig och säger:
Käraste vän!.. tag din tron och gack,
och låt mig hjälpa, ifall den väger! —
Han skulle få se, att jag inte darrar.
Nu sitter jag här som en narr bland narrar.»

Om besöket i den adliga jungfrustiftelsen

Kungen väntade. Två dagar senare
hämtade postiljonen ett bref.
Det var konseljpresidenten, som skref:

Till Hans Majestät
från Hans ödmjuka tjänare.

Sedan jag ätit och druckit ordentligt,
steg jag beslutsamt i kärran i går.
Stället, där stiftelsens byggnad står,
är muromgifvet, fult och fientligt,
oförändradt år ifrån år.
Ingen visste, hvad färden gällde,
men femtio feta mopsar skällde,
när jag och min kusk körde in på gården.
Dagen var strålande, solen sken
och mitt humör var humöret hos en,
som kan med det första vänta en orden.
Jag skulle ju främja rikets bästa
och se dess framtid tryggad och ljus.
För mig var det därför en plikt att gästa
de hundra adliga jungfrurnas hus.

Den äldsta och yppersta bland dem var borta.
Jag mottog underrättelsen gladt
och narrade hela surfven till skratt,
en konst, som Ers Majestät nog känner.
Så bjöds jag på vin, med äppeltårta,
och tyckte mig sitta bland idel vänner.
Det gick förtjusande — tills min fråga,
mitt diplomatiska ärende kom.
Men då!.. jag betviflar, att jag skulle våga
göra ett liknande misstag om.
Hon, Seidi, tappade nålen och mönstret,
som stackarn sömmar på dagen lång,
och vände sig, gammal och blyg, mot fönstret.
Men Sara-Sofie fick munnen i gång:

»Nej fy, så infamt! Allt hittar han på!
Min syster och jag ha varit försiktiga.
Sannt är sannt, och det enda riktiga
är att vi varit vackra som få.
Hvad det är sorgligt, att kungen är slö
och fantiserar som honom lyster!
Titta, herr president, på min syster ...
så rodnar endast en ärbar mö,
och själf är jag ren som en liljekonvalje!
Men kungen har varit en ryslig kanalje,
han smuttade inte på glaset, han söp,
och såg han en finhyllt kvinnohaka,
kittlade han den genast och nöp,

kysste munnen — och kysstes tillbaka!
Alla nego de bara och tackade,
hjärtat blef vax, och vaxet smalt.
Hvarför bli vi två särskildt belackade?
Gubbskrället har ju barn öfverallt.»
Det sagda torde vara tillräckligt.
Jag gör mig, naturligtvis, endast till tolk
för jungfrustiftelsens manligt beslutna
dom öfver Ers Majestäts förflutna.
De enades om, att det var förskräckligt,
minst sagdt förskräckligt,
att täckas så där ha barn i sitt folk.
För min del brukar jag sällan räkna
småaktigt noga med hvad som händt.
Alltså har jag härmed äran teckna

vördnadsfullt —
Er konseljpresident.

”Nej, sicket påhitt, Ers Majestät!”

När kungen läst det, brast han i skratt
och slog betecknande ut med handen:
»Barn i mitt folk!.. nej, det var besatt —
det är ju symboliskt, symboliskt som Fanden!»

Så sprang han ut och begynte ropa,
att nu, nu hade han fått en idé,
nu hade han klart hvad som måste ske —
lät kalla rådet och folket tillhopa,
hvarenda undersåte, som han
och hans betjäning i hast kunde finna,
lät bjuda cigarrer åt hvarje man
och sockerkringlor åt hvarje kvinna,
lät bära bänkar ut på det torg,
som låg framför själfva slottsfasaden,
och lät tillika draga försorg
om flaggor på tinnar och torn i staden.
Så steg han i all sin kungliga glans,
belyst af den röda solnedgången,
med stilla värdighet ut på balkongen.

Han sade: »Att vara tusendens herre
betraktas visst som en roliger dans —
den går inte alltid på rosor, dess värre.
Nåväl ... för att tala tydligt och kort:
jag dansar i kväll det sista hvarfvet
och smyger mig sedan obemärkt bort.
Mitt folk! Mina barn! Er tillkommer arfvet
mig däremot endast att låta mig ärfvas.
Min krona och spira äro af gull,
men makten själf är af farlighet full —

sen till, att inte er själ fördärfvas!
Och nu är jag fri ... nu har jag regerat...»
rösten svek honom, kungen grät.
Då rodnade folket och blef generadt:
»Nej, sicket påhitt, Ers Majestät!»

Men rådet blef högst förgrymmadt och lät
författa en skrift, som i tolf sentenser
kring kungens befogenhet uppdrog gränser.
Här gällde det visa, hvad fynd och kraft
tillsammantagna kunde prestera.

Då rodnade folket icke mera —
det knöt blott näfven om spirans skaft.

Badet

»Hör hit, min präktiga badsven, hör hit —
tag fort det sträfvaste bastet och tvätta
min syndiga kropp så skinande hvit,
att själen blir hemmastadd efter detta!
Och gråt inte, gråt inte längre och gnäll ...
kantänka, nu är det slut med stassen!
När jag är ren och rakad i kväll,
så söker jag upp ett stilla hotell
af sjunde, åttonde klassen.
Där läser jag tidigt aftonbönen,
och sedan ... ja, sedan somnar jag visst
och drömmer helt barnsligt om hittelönen
för hvad mitt hjärta fann på till sist.
Jag är till mods, som vore jag ung —
då trodde många, att jag kunde trolla.
Nu tro visst alla, att jag är en nolla,
och därför låter man mig behålla
titeln kung.
Jag vill inte ha den ... tvätta den bort!..
den rör vid alltför känsliga strängar
och är mig lika förhatlig som kort.
Servera hällre en bägare vin —
du vet, hvar det finns ... aromen är fin,
hvar flaska kostar mig stora pengar!
Jag önskar tömma
en afskedsskål efter slutadt bad.
Står du och lipar? Nej, vet du hvad,
mig fattas intet ... men jag vill glömma ...»

Den gamla kungen

I värdshuset »Blåa Lejonets» sal
fann kungen, efter långvarigt letande,
bordet i vrån och sin stjälpta pokal.
Han mumlade något om andligen lytta

människors otack och egennytta.
Samma vaktmästaroriginal,
som ansågs fjoskigt och mindre vetande,
följde efter och höll ett tal:
»Jo, du är mig just en skön individ ...
jag skulle skämmas att vara så usel.
Förr var du kung och tålde ej knussel
och slog, så det kändes — det var likvid!
Du var en förbannad rackare, du ...
men hvad är du nu?
Den ynkligaste kujon under solen.
Skall *jag* betala! Jag trodde du bjöd.»

Då segnade kungen ned från stolen.
Han lyftes upp, men befanns vara död.

Vid sorggudstjänsten sjöngs ett tedeum.
Griftetalet, som än finns kvar,
kallade kungen: folkets far. —
Hans kranium funnet; finns i museum.

Innehåll

4

5

Den gamla kungen